

BEGROTING VAN DE BEDRIJFSUITKOMSTEN VAN HET
KWEKERSBEDRIJF IN DE BLOEMBOLLENSTREEK
OVER 1958

Rapport No. 330

L1
330 B

Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Tuinbouw

2640430

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
Woord vooraf	3
1. Doel en werkwijze	4
2. De grootte van de steekproef	4
3. De groepering van de bedrijven	4
4. De resultaten	4
5. De spreiding van de gemiddelde rentabiliteit	5
6. De opbrengsten per bloembollensoort per rr^2	6
7. Het gezinsinkomen gemiddeld per ondernemer	7
8. De ontwikkeling van de rentabiliteit in de jaren 1954 t/m 1958	7
Bijlagen	9

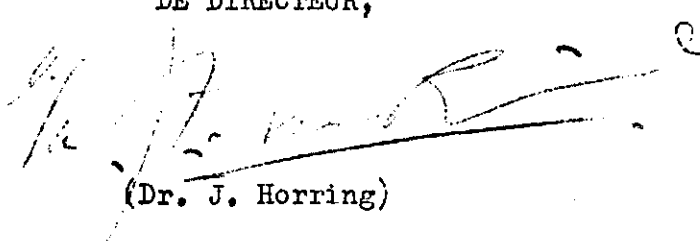
WOORD VOORAF

Dit rapport geeft een voorlopig beeld van de financiële resultaten van het kwekersbedrijf in de Bloembollenstreek over het boekjaar 1958.

Er zij op gewezen, dat dit rapport slechts betrekking heeft op het kwekersbedrijf. De uitkomsten van de handel in bloembollen, zoals deze in vele gevallen in het bloembollenbedrijf wordt aangetroffen, zijn niet in het onderzoek betrokken.

Het rapport is samengesteld op de afdeling Tuinbouw door W. Maan, onder leiding van A. Holkamp.

DE DIRECTEUR,

(Dr. J. Horring)

's-Gravenhage, juni 1959

1. Doel en werkwijze

Het doel van dit onderzoek is een inzicht te verkrijgen in de financiële resultaten van de bloembollenteelt in het kwekersbedrijf in de Bloembollenstreek.

In dit rapport zijn de resultaten over het kalenderjaar 1958 op basis van een voorlopige berekening weergegeven. De definitieve cijfers, voor de berekening waarvan moet worden gewacht op het beschikbaar komen van de jaarcijfers van de boekhoudingen, zullen in 1960 worden gerapporteerd.

De cijfers zijn verkregen door middel van een steekproef uit de kwekersbedrijven gevestigd in de gemeenten Bennebroek, Hillegom, Lisse, Sassenheim, Voorhout, Noordwijk en Noordwijkerhout. Buiten beschouwing gelaten zijn de zeer kleine bedrijven, die een onvoldoende arbeidstaak voor één man opleveren, alsmede met andere takken van bedrijf gemengde bedrijven.

De opbrengsten zijn ontleend aan de boeken van de kwekers, terwijl de kosten in overleg met hen zijn begroot.

Een nadere toelichting van de gevolgde werkwijze treft men aan in bijlage 6. In deze bijlage is ook een verklaring gegeven van de in het rapport gebezigde begrippen en kengetallen.

2. De grootte van de steekproef

Het aantal bij het onderzoek betrokken bedrijven bedraagt 60. Deze zijn als volgt over de gemeenten verdeeld: Bennebroek 2, Hillegom 9, Lisse 7, Sassenheim 3, Voorhout 10, Noordwijk 12 en Noordwijkerhout 17.

3. De groepering van de bedrijven

De bedrijven zijn ingedeeld naar bedrijfstypen.

De criteria voor deze indeling zijn:

- a. bedrijven met meer dan 10% van de met bloembollen beteelde oppervlakte aan hyacinten (16 st.);
- b. overige bedrijven (44 st.) waarvan:
 1. meer dan 50% van de oppervlakte van het bollenareaal met tulpen (18 st.);
 2. minder dan 50% van de oppervlakte van het bollenareaal met tulpen (26 st.).

4. De resultaten

De voorlopige resultaten van het onderzoek zijn neergelegd in de bijlagen 1 t/m 5.

In bijlage 1 zijn resp. het grondgebruik en de arbeidsbezetting en in bijlage 2 de kosten, de opbrengsten en het nettooverschot gemiddeld per bedrijf weergegeven, alsook de kengetallen, door middel waarvan de rentabiliteit en het inkomen tot uitdrukking zijn gebracht. Bijlage 4 geeft een inzicht in de gemiddelde samenstelling van de hyacinten-, tulpen- en narcissenkraam

per ultimo 1958.

De gegevens van de bijlagen 1 en 2 zijn samenvattend in tabel 1 weergegeven.

Tabel 1

SAMENVATTING VAN DE VOORLOPIGE RESULTATEN OVER 1958
GEMIDDELD PER BEDRIJF

	Alle be- drijven tezamen	Bedrijven met meer dan 10% hyacinten	Overige bedrijven	
			meer dan 50% tulpen	minder dan 50% tulpen
Aantal bedrijven	60	16	18	26
Omzet in %	100	43	25	32
Oppervlakte bloembollenkraan in aren:	161	225	128	145
waarvan % hyacinten	11	28	1	1
% tulpen	45	42	56	41
% narcissen	30	25	31	34
% bijgoed	14	5	12	23
Arbeidsbezetting in manjaren	2,9	4,3	2,4	2,3
Gemiddeld geïnvesteerd vermogen ¹⁾	89000	135000	81000	66000
Gemiddeld geïnvesteerd vermogen per manjaar arbeidsbezetting	31000	32000	34000	28000
Opbrengsten	35500	57100	29400	26200
Kosten	26500	41200	22400	20300
Netto-overschot	9000	15900	7000	5900
Netto-overschot per f. 100,- kosten	34	39	31	29
id.per rr ² bloembollenteelt	7,90	10,10	7,80	5,80
id.per f.100,- gemiddeld ge- investeerd vermogen	10	12	9	9
id.per manjaar arbeidsbezetting	3160	3720	2970	2540
Arbeidsinkomen per manjaar	7900	8400	7900	7200
Gezinsinkomen per ondernemer	14400	19400	12000	12500

1) Exclusief waarde teeltvergunning.

5. De spreiding van de gemiddelde rentabiliteit

In bijlage 3 is de rentabiliteit, voorgesteld door het netto-overschot per f. 100,- kosten, per bedrijf afzonderlijk weergegeven.

De gemiddelde rentabiliteit per groep is in deze grafiek met een pijl aangeduid.

Beperken wijnde rentabiliteitsklasse tot die van "winst" en "verlies", dan blijkt uit tabel 2 welk percentage van de

bedrijven rendabel is geweest (kolom 1) en welk gedeelte van de produktie deze bedrijven omvatten (kolom 2). Is dit laatste cijfer groter dan het eerste, dan betekent dit, dat de grotere bedrijven naar verhouding winstgevender zijn dan de kleinere. Uit tabel 2 blijkt dat dit inderdaad het geval is. De invloed van de bedrijfsgroottefactor op de rentabiliteit komt enigermate tot uiting in de verhoudingsfactor (kolom 3).

Tabel 2

HET AANTAL WINSTGEVENDE BEDRIJVEN IN PROCENTEN VAN
HET TOTALE AANTAL BEDRIJVEN PER GROEP

	Winstgevende bedrijven		Verhoudings- factor
	aantal in %	aandeel produktie (op kosten- basis)	
	1	2	3
	%	%	%
Bedrijven met meer dan 10% hyacinten	81	85	105
Overige bedrijven waarvan: meer dan 50% tulpen	67	81	121
minder dan 50% tulpen	77	85	110
Totaal	75	84	112

6. De opbrengsten per bloembollensoort per rr²

De opbrengsten van de belangrijkste teelten zijn in tabel 3 per bollensoort tot uitdrukking gebracht.

Tabel 3

DE OPBRENGSTEN OVER 1958 UITGEDRUKT PER RR² BLOEMBOLLENTTEELT

	Opbrengsten			
	totaal	bedrijven met meer dan 10% hyacinten	Overige bedrijven waarvan	
			meer dan 50% tulpen	minder dan 50% tulpen
Hyacinten	44,10(15)	44,- (14)		
Tulpen	32,- (52)	34,80(14)	34,70(15)	26,90(23)
Narcissen	24,40(50)	26,40(13)	26,80(15)	21,70(22)
Krokussen	11,60(19)	13,60(4)	10,30(6)	11,90(9)
Gladiolen	15,40(20)	14,40(6)		15,60(12)
Totaal (incl. overige soorten)	28,70(60)	34,40(16)	28,70(18)	23,30(26)

Tussen haakjes; aantal bedrijven.

Voor een beoordeling van de rentabiliteit per bollensoort staan ons ook kostenberekeningen ter beschikking. Aan gezien deze echter op het gemiddelde goed geleide bedrijf betrekking hebben, kunnen ze niet zonder meer met de vorenvermelde opbrengsten van gemiddelde kwekersbedrijven worden vergeleken. Gebleken is overigens wel dat de hoofdsorten verreweg het meest winstgevend zijn geweest. Bijgoedteelten waren weinig rendabel of zelfs verliesgevend. Vermoedelijk was de rentabiliteit van de tulpenteelt het gunstigst. Grote verschillen tussen de rentabiliteit van de onderscheiden hoofdsorten konden echter niet worden waargenomen.

7. Het gezinsinkomen gemiddeld per ondernemer

Voor de samenstelling van het gezinsinkomen dat gemiddeld per ondernemer uit het bedrijf - volgens deze voorlopige berekening - werd verkregen, raadplege men bijlage 5. De spreiding van het gezinsinkomen is in tabel 4 tot uitdrukking gebracht.

Tabel 4

AANTAL ONDERNEMERS PER INKOMENSKLASSE
(in %)

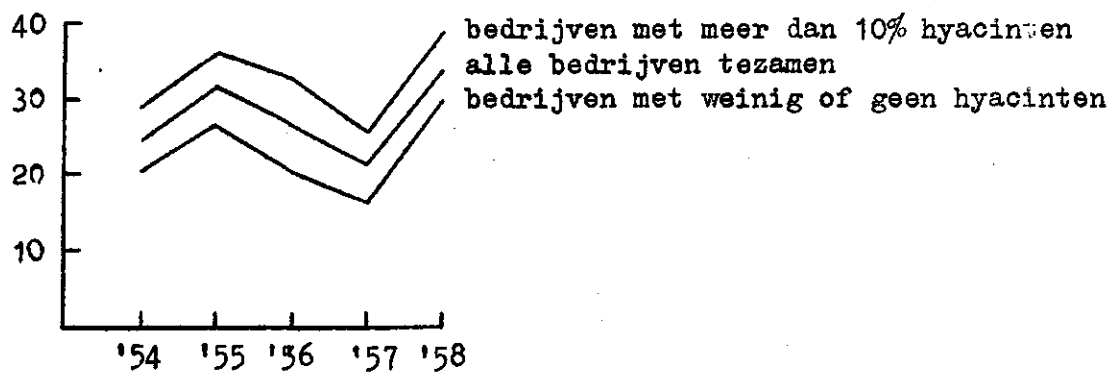
Inkomens- klasse in gld.	Alle bedrij- ven	Bedrijven met meer dan 10% hyacinten	Overige bedrijven	
			meer dan 50% tul- pen	minder dan 50% tul- pen
Minder dan 5000	14	13	19	9
5000 - 7500	14	-	19	19
7500 - 10000	27	22	23	34
10000 - 15000	15	9	23	13
15000 - 25000	17	30	8	16
Meer dan 25000	13	26	8	9
	100	100	100	100

8. De ontwikkeling van de rentabiliteit in de jaren 1954 t/m 1958

De ontwikkeling van de rentabiliteit in de laatste 5 jaar is in de navolgende grafiek voor de belangrijkste groepen van bedrijven in beeld gebracht.

Grafiek I

DE ONTWIKKELING VAN DE RENTABILITEIT
IN DE JAREN 1954 T/M 1958

OVERZICHT VAN HET GRONDGEBRUIK IN AREN GEMIDDELD PER BEDRIJF
EN DE ARBEIDSBEZETTING IN MANJAREN IN 1958

	Alle bedrijven	Bedrijven met meer dan 10% hyacinten	Overige bedrijven	
			meer dan 50% tulpen	minder dan 50% tulpen
Aantal bedrijven	60	16	18	26
	are	are	are	are
Hyacinten	17	62	1	2
Tulpen	73	94	72	60
Narcissen	49	56	40	50
Krokussen	7	4	7	9
Gladiolen	11	7	6	18
Overig bijgoed	4	2	2	6
Totaal bloembollenkraam	161	225	128	145
Contractteelt voor derden	5	2	12	1
Groente en vroege aard- appelen (incl. leegland en groen- bemesting)	10	16	9	7
Akkerbouw en grasland	20	15	39	10
Verhuurd aan derden	34	34	44	26
Erf, blijvende paden, water, enz.	35	53	27	30
Totaal kadastraal	265	345	259	219
waarvan: eigendom gepacht	173 92	251 84	173 86	118 101
Aantal ondernemers per bedrijf	1,35	1,44	1,44	1,23
arbeid van de onder- nemer(s)	1,34	1,37	1,36	1,31
arbeid van de gezins- leden	0,30	0,39	0,31	0,25
arbeid van vast perso- neel	0,93	1,98	0,48	0,58
arbeid van los perso- neel	0,28	0,53	0,21	0,18
totale arbeidsbe- zetting	2,85	4,27	2,36	2,32
Arbeid door onderne- mers en gezinsleden (in %)	58	41	71	67

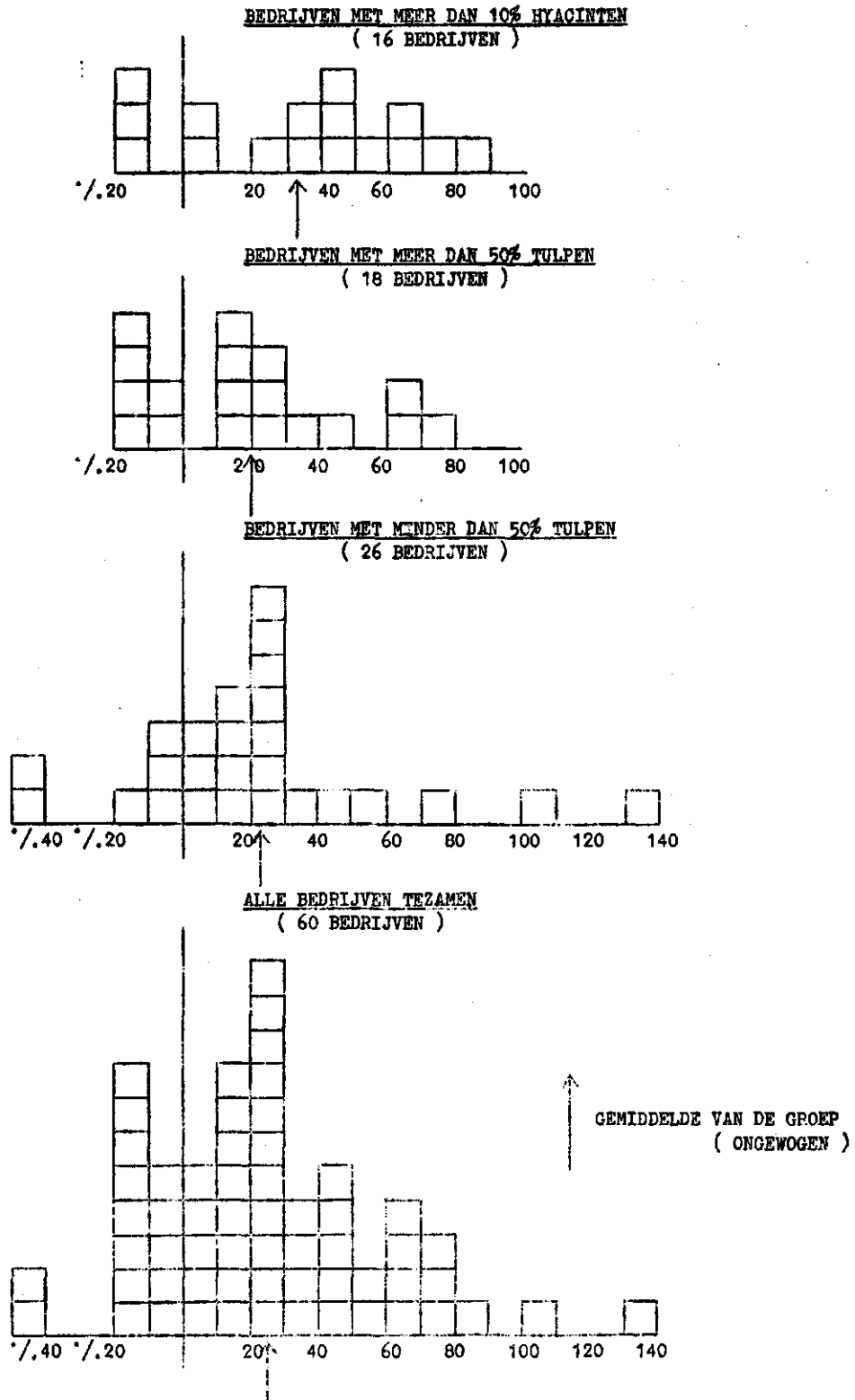
In manjaren

OVERZICHT VAN DE BEDRIJFSRESULTATEN OVER 1958
(voorlopige cijfers, gemiddeld per bedrijf)

	Totaal	Bedrijven met meer dan 10% hyacinter	Overige bedrijven	
			meer dan 50% tulpen	minder dan 50% tulpen
Aantal bedrijven	60	16	18	26
Omzet in %	100	43	25	32
Gemiddeld geïn. vermogen	89000	135000	81000	66000
<u>Kosten</u>				
Afschrijvingen	1200	2200	900	700
Huren en pacht	900	1000	700	1000
Rente	3000	4900	2800	2100
Arbeid betaald personeel	5600	11500	3400	3300
Id. ondernemers en gezins- leden	8000	8400	8200	7600
Materialen	4300	7500	3300	3100
Diensten v. derden en overige kosten	3500	5700	3100	2500
Totaal	26500	41200	22400	20300
<u>Opbrengsten</u>				
Bloembollen (verkopen / inkopen)	31000	52000	25000	22100
Aanwas plantopstand	1800	2300	1200	1900
Overige opbrengsten (bloemenverkoop, huren, werk v. derden, enz.)	2700	2800	3200	2200
Totaal	35500	57100	29400	26200
Netto-overschot	9000	15900	7000	5900
<u>Kengetallen</u>				
<u>Netto-overschot</u>				
per f. 100,- kosten	34	39	31	29
per rr ² bollenteelt	7,90	10,10	7,80	5,80
per f. 100,- gemiddeld geinv. vermogen	10	12	9	9
per manjaar arbeidsbez.	3160	3720	2970	2540
Arbeidsinkomen per manjaar	7900	8400	7900	7200
Gezinsinkomen p. ondernemer	14400	19400	12000	12500

Bijlage 3

SPREIDING VAN HET NETTO - Overschot PER f 100.- KOSTEN
(ELK VAKJE STELT EEN BEDRIJF VOOR)

DE SAMENSTELLING VAN DE TOTALE HYACINTEN-, TULPEN-
EN NARCISSENKRAAM OPPLANT NAJAAR 1958

Hyacinten		Tulpen		Narcissen	
Groep	%	Groep	%	Groep	%
Enkel rood en rose	54	Triumph	28	Trompet	52
Enkel wit	18	Mendel	17	Grootkronige	24
Enkel blauw	24	Enkele vroege	13	Kleinkronige	6
Enkel geel	2	Darwin	9	Dubbele	6
Enkel paars	2	Botanische	8	Tazetta	4
Diversen	0	Dubbele vroege	8	Poëticus	4
		Enkele late	7	Diversen	4
		Darwin-hybride	4		
		Parkiet	2		
		Breeder	1		
		Dubbele late	1		
		Rembrandt	1		
		Diversen	1		
	100		100		100
Totale oppervl. in m ²	7300		31700		21000
Totaal in %	12		53		35

Bijlage 5

OVERZICHT VAN HET GEZINSINKOMEN UIT HET BEDRIJF OVER 1958
(voorlopige cijfers, gemiddeld per ondernemer)

	Totaal	Bedrijven met meer dan 10% hyacinten	Overige bedrijven	
			meer dan 50% tulpen	minder dan 50% tulpen
Aantal bedrijven	60	16	18	26
Aantal ondernemers	81	23	26	32
Netto-overschot	6700	11000	4900	4800
Handenarbeid ondernemer	5000	4800	4800	5500
Rente meer berekend dan betaald	1800	2600	1500	1400
Inkomen van de ondernemer uit het bedrijf	13500	18400	11200	11700
Handenarbeid gezinsleden	900	1000	800	800
Gezinsinkomen uit het bedrijf	14400	19400	12000	12500

Algemene toelichting

A. Begrippen en kengetallen

1. Het netto-overschot

De resultaten van het onderzoek kwamen in de eerste plaats tot uitdrukking d.m.v. het begrip netto-overschot. Het netto-overschot van de bedrijfsexploitatie wordt gevormd door het verschil tussen de opbrengsten en de kosten. De wijze van berekening van deze opbrengsten en kosten is op blz. 16 toegelicht.

Op deze plaats zij er op gewezen dat men bij de interpretatie van het begrip "netto-overschot" rekening dient te houden met het feit, dat in de kosten geen bedrag is opgenomen als vergoeding voor de ondernemersfunctie. In verband met de aanwezigheid van dit kostenelement in het netto-overschot mag dit dan ook niet zonder meer worden aangezien voor de bedrijfseconomische winst.

Gemiddeld per bedrijf

De kosten, de opbrengsten en het netto-overschot zijn voor de onderscheiden groepen van bedrijven weergegeven in een gemiddeld bedrag per bedrijf.

Behalve in absolute bedragen per bedrijf is het netto-overschot vervolgens d.m.v. de volgende verhoudingsgetallen tot uitdrukking gebracht.

Netto-overschot per f. 100,- kosten

Dit kengetal is berekend door het totale netto-overschot per groep van bedrijven te delen door 1% van de kosten van die bedrijven (gewogen gemiddelde).

Netto-overschot per eenheid produktiefactor

Het netto-overschot is vervolgens in relatie gebracht met de produktiefactoren grond, arbeid en kapitaal. Daar de vraag in welke mate elk van de genoemde produktiefactoren tot de winstvorming heeft bijgedragen - door de onoplosbaarheid van dit probleem - niet kan worden beantwoord, is het netto-overschot ten volle met de desbetreffende produktiefactoren in verband gebracht. Het netto-overschot is derhalve beurtelings aan één produktiefactor toegerekend. In dit verband onderscheiden wij de volgende kengetallen.

a. Netto-overschot per rr^2 bollenteelt

Voor de berekening hiervan is het netto-overschot gedeeld

door de oppervlakte van de bollenteelt per najaar 1957 en voorjaar 1958.

b. Netto-overschot per f. 100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen

Het vermogen dat - op basis van de huidige bedrijfsomvang - gemiddeld gedurende de levensduur van het bedrijf is geïnvesteerd, is voorgesteld door het bedrag dat verkregen wordt door optelling van:

1. de verkoopwaarde van de grond;
2. de plantgoedwaarde van de bollenkraam;
3. 60% van de nieuwwaarde van de overige duurzame produktiemiddelen;
4. de normale behoefte aan vlottende middelen.

De berekeningen hiervan hadden plaats aan de hand van taxaties op basis van het prijsniveau aan het begin van 1958. Uitdrukkelijk zij vermeld, dat met de waarde van teeltvergunningen voor deze vermogensvaststelling geen rekening is gehouden.

c. Netto-overschot per manjaar arbeidsbezetting

Voor de berekening van dit kengetal is het netto-overschot gedeeld door de arbeidsbezetting, uitgedrukt in manjaren. Onder een manjaar wordt de in een volledig arbeidsjaar door een volwassen, volwaardige mannelijke arbeidskracht geleverde arbeid verstaan. De arbeid van jeugdige mannelijke personen, alsmede van vrouwelijk personeel is tot die van volwaardige mannelijke arbeidskrachten herleid.

2. Het inkomen

Het arbeidsinkomen per manjaar

Van het inkomen per produktiefactor is alleen het arbeidsinkomen - per manjaar arbeidsbezetting - tot uitdrukking gebracht. Onder het arbeidsinkomen is verstaan het bedrag, dat door hen die arbeid in het bedrijf hebben verricht, als inkomen is ontvangen.

Dit arbeidsinkomen is berekend door het netto-overschot te vermeerderen met het bedrag dat als kosten van arbeid is opgenomen. Na deling van dit inkomen door het aantal - tot volwaardige arbeidskrachten herleide - manjaren, wordt het bedrag gevonden dat gemiddeld per manjaar als arbeidsinkomen werd verkregen.

Het gezinsinkomen per ondernemer

Tenslotte is berekend, welk bedrag uit de bedrijfsexploitatie aan de ondernemer in totaal ten deel viel. Het gezinsinkomen per ondernemer is opgebouwd uit het netto-overschot en uit de kostenbestanddelen, welke betrekking hebben op de beloning van de handenarbeid van de ondernemer(s) en de gezinsleden en op de rentevergoeding, voor zover deze betrekking heeft op het door de

ondernemer(s) geïnvesteerde eigen vermogen. Het op deze wijze berekende totale gezinsinkomen van de bedrijven is vervolgens gedeeld door het aantal ondernemers van die bedrijven.

B. De wijze van berekening

I. De kosten

a. De gewaardeerde kosten

De bedrijfsresultaten zijn bepaald volgens de bij het L.E.I. gebruikelijke methode. Deze houdt in, dat de berekening van rente en afschrijving van de duurzame produktiemiddelen is gebaseerd op de vervangingswaarde en dat kosten, welke niet tevens uitgaven zijn (handenarbeid van de ondernemer en zijn gezin, rente van eigen in het bedrijf geïnvesteerd vermogen e.d.) zijn gewaardeerd.

Voor deze kostenwaardering zijn de benodigde gegevens op het bedrijf verzameld.

Rente en afschrijving

De renteberekening had - op basis van 4% per jaar - plaats over het geïnvesteerde vermogen, dat op basis van de huidige bedrijfsomvang en het huidige prijsniveau naar globale schatting gemiddeld gedurende de levensduur van het bedrijf is geïnvesteerd. Dit vermogen omvat:

- a. de verkoopwaarde van de grond;
- b. de plantgoedwaarde van de bollenkraam (najaar 1957 en voorjaar 1958);
- c. 60% van de nieuwwaarde van de overige duurzame produktiemiddelen;
- d. de normale behoefte aan vlottende middelen.

De sub b vermelde kraamwaarde is berekend op basis van de prijzen voor plantgoed van normale samenstelling.

Arbeid van ondernemer en gezinsleden

Als vergoeding voor de arbeid, welke door de ondernemer en zijn gezinsleden is verricht is alleen de handenarbeid in rekening gebracht. Voor een waardering van de kosten, welke voor leiding en toezicht door de ondernemer waren in te calculeren, ontbreken nl. de daartoe benodigde normatieve gegevens.

De kosten van de handenarbeid zijn berekend op basis van een taxatie van de door de ondernemer en zijn gezinsleden verrichte hoeveelheid handenarbeid. Deze arbeid is gewaardeerd overeenkomstig het loon (inclusief sociale lasten) volgens de collectieve arbeidsovereenkomst voor volwassen mannelijke en vrouwelijke arbeiders en jeugdigen.

b. De betaalde kosten

De betaalde kosten over 1958 waren ten tijde van het onderzoek nog niet bekend. Deze moesten derhalve worden begroot. Voor deze begroting is gebruik gemaakt van de taxaties van de kwekers en - voor zover mogelijk - van de boekhoudgegevens van de bedrijven over 1957.

II. De opbrengsten

Onder opbrengsten is verstaan het bedrag, dat bij instandhouding van de bollenkraam per saldo in een seizoen als opbrengst is verkregen.

In- en verkopen van plantgoed en uitbreiding van plantgoed uit eigen produktie, welke ten behoeve van de instandhouding zijn verricht, maken, hetzij negatief of positief, deel uit van dit bedrag.

De verkopen en de inkopen zijn ontleend aan de opgaven en de boeken van de kwekers, die speciaal voor deze voorlopige berekening in het voorjaar van 1959 zijn bezocht.

De verkoopwaarde van de nog voorradige gladioleknollen is geschat.

De verkopen hadden betrekking op de oogst van 1958; de inkopen in hoofdzaak op het teeltjaar 1958/1959. De verkopen zijn onder aftrek van surplus korting en vakheffing opgenomen.

Prijsverschillen van plantgoed tussen het begin en het einde van het seizoenjaar zijn voor de resultatenberekening niet in aanmerking genomen.